

מדינת ישראל

לקראת בחירות: משנתו הרוחנית של רבה של מפלגת נעם

התפיסות הפוסט מודרניות מערערות את העקרונות שבבסיס האנושיות, ובהן גם את מדינת ישראל, שאותה יש להשיב למסלולה הבריא והטבעי. על תפיסתו של הרב צבי טאו, שהשפעתו על המדינה הולכת וגדלה

מרדכי מילר

23 ביוני 2022

בהדרכתו של הרב טאו מתנהלים מאבקים ציבוריים בסוגיות של דת ומדינה ובהם הקמפיין נגד הלהט"ב, ו"פגיעה בערכי המשפחה" (צילום Danny W)

במערכת הבחירות האחרונה (ראשית 2021), וביתר שאת מאז החלה כהונת נפתלי בנט כראש ממשלה, נרקם שיתוף פעולה רחב היקף בין הרב צבי טאו (יליד 1938) ותלמידיו (בני ישיבת הר המור והישיבות המושפעות ממנו, המכונות ישיבות 'הקו') ובין גופים דתיים ופוליטיים שונים אשר זנחו את חילוקי הדעות ביניהם לטובת פעילות משותפת. אלו גם אלו מאוחדים

באיבתם המוצהרת לממשלת בנט-לפיד, ומטרותיהם בסוגיות דת ומדינה קרובות. הרב טאו הוא המעניק פשר תיאולוגי למאבק המשותף הזה, ומתווה את גבולותיו.

כך, בהדרכתו ובעידודו, מנוהלים מאבקים ציבוריים נרחבים בסוגיות של דת ומדינה ובהם קמפיין אינטנסיבי נגד פגיעה ב'ערכי המשפחה', ובכלל זאת הפגנות נגד מצעד הגאווה, ומאמץ 'לחשוף' השפעה להט"בית על החברה בישראל.

הסערה האחרונה התעוררה עם פרסום דבריו של הרב צבי קוסטינר (ממקורבי הרב טאו וראש ישיבת מדברה כעדן במצפה רמון) שקרא בפני תלמידיו הצעירים: "להט"בים הביתה! הומואים הביתה! (... רשעים! רשעים!" מוקדי מאבק נוספים הינם: חיזוק סמכותה של הרבנות הראשית לישראל (בפרט בנושאי גיור וכשרות), מאבק בתנועה הרפורמית, והתנגדות לשילוב נשים בצבא ובפרט בתפקידי לוחמה.

במאמר זה אבקש להציג את עיקרי משנתו התיאולוגית של הרב טאו, כדי להיטיב ולהבין את ניסיונו להשפיע על השיח הציבורי ועל המפה הפוליטית בישראל.

המפנה הפוליטי של הרב טאו

במשך שנים רבות הוביל הרב טאו קו ממלכתי מובהק שהתאפיין בהקפדה יתירה על שיח מתון, תוך קריאה להיזהר בכבוד הממשלה והעומד בראשה. בשנים אלו הזהיר הרב טאו מפני עיסוק בפוליטיקה, התנגד להשתתפות פעילה בהפגנות נגד הממשלה וביקש מתלמידיו להימנע ממאבקים פיזיים נגד פינוי ישובים. השינוי המיוחל במדינת ישראל יתחולל, לדבריו, דרך התודעה, מושג מפתח בתורתו של הרב טאו. לדידו, התודעה – הכרה אינטואיטיבית שמוטמעת באדם – עומדת ביסוד הפעילות האנושית. לא הפוליטיקה ולא אינטרסים כלכליים או ביטחוניים יביאו לשינוי המציאות אלא הרוח. על כן קרא הרב טאו לתלמידיו להקדיש את מירב זמנם ללימוד תורה, לצד (ולאור) בירור הגותי של דרכיה המפותלות והנסתרות של

הגאולה. ככל שהתלמידים ידעו להציע ניתוח היסטוריוסופי נכון למאורעות, כך יהיו חסינים מפני תעתועי הרובד הגלוי של המציאות וכך יוכלו להתקרב לנשמת האומה אשר בקרבם ולהפיצה לאחרים על ידי הסברה בלתי אמצעית ('פנים אל פנים').

לטענתי, סלידתו של הרב טאו מפוליטיקה עברה מפנה הדרגתי אשר החל לאחר ההתנתקות מגוש קטיף והגיע לשיאו בהקמת מפלגת נעם בחודש יולי 2019. תהליך זה החל בהצבעה למפלגות חרדיות (ש"ס) וניסיון לשילוב נציג במפלגת 'יחד' בראשות אלי ישי. בהמשך – לאחר שמסיבות שונות נכזבה הברית הפוליטית עם החרדים – הוקמו ארגונים ותנועות (דוגמת 'מרכז ליב"ה') אשר יצאו לרחובות, הפיצו חומרי הסברה, יזמו הפגנות וביקשו להשפיע על החקיקה ועל סדר היום הפוליטי בישראל. לבסוף הוקמה מפלגת נעם בברכת הרב טאו, ולאחר נסיון כושל במערכת בחירות אחת והמתנה במערכת בחירות נוספת, קָבְרָה נעם למפלגת הציונות הדתית (בראשות בצלאל סמוטריץ) ונציג מטעמה, אבי מעוז, נבחר לכנסת ומכהן בה כיום. במסגרת המפנה הפוליטי עודד הרב טאו את תלמידיו להשתתף בהפגנות (נגד מצעד הגאווה, בעד בנימין נתניהו ועוד), והקפיד בעצמו לנכוח בהן. לקראת הבחירות האחרונות אף התיר לתלמידיו לבטל תורה על מנת לקחת חלק בקמפיין של מפלגת נעם.

התפוררות האידיאלים החילוניים

מה גרם לשינוי הרדיקלי של הרב טאו – מדבקות במאבק על התודעה הלאומית והתכנסות בבית המדרש, להובלת פעילות פוליטית מובהקת בכנסת ובחוצות? כדי להבין זאת עלינו להכיר תפיסה יסודית בהגותו לגבי התפתחותו של תהליך הגאולה.

לדברי הרב טאו – המפתח ומשכלל את תורת הרב אברהם יצחק הכהן קוק ובנו (ורבו של הרב טאו) הרב צבי יהודה קוק – מצוי עם ישראל בתהליך גאולה בן שני שלבים: הראשון, שלב החול, החל עם התעוררות הציונות. שלב זה מאופיין בכינונה החומרי של המדינה על מוסדותיה, והתאפשר בשל התעוררות נשמת האומה בקרב הציונות החילונית, גם מבלי שהיו

מודעים לכך. השלב השני, שלב הקודש הוא השלב בו המדינה (החומר) והדת (הקודש) יתאחדו והגאולה תושלם. אלא שבין השלבים ישנה תקופה מייסרת במיוחד – תקופת המעבר – אותה מזהה הרב טאו עם התקופה הנוכחית. תקופה זו מאופיינת בהתפוררות האידאלים החילוניים של לאומיות וציונות, זאת מבלי שהגיע עם ישראל להכיר את עצמו האמיתי. בתקופת מעבר זו, נחשפת ערוותה של החילוניות ואת הריק שנוצר ממלאות תפיסות פוסט-ציוניות.

בסמיכות זמנים לתכנית ההתנתקות, ולהערכתך בהשפעתה, סבר הרב טאו כי חל שינוי במציאות המטפיזית, אשר מקריין על המציאות הריאלית, ומצריך שינוי בדפוס הפעולה שהיה נהוג עד כה (ראו במיוחד את דבריו בחוברות 'ונאמן ביתך וממלכתך' ו'האומץ לעצמאות'). לדבריו, הופיעה תת-תקופה, 'עת' בלשונו, באותה תקופת המעבר, בה הטומאה חשה ש'אנו נמצאים על סיפו של מהפך רוחני בישראל'. מחשש שהיא עתידה להפסיד במאבקה לעיכוב הגאולה הגבירה הטומאה את השפעותיה ואף עברה לפעול בשדה הפוליטי. עת חדשה זו היא עת חירום בה הטומאה כבר קוצרת נצחונות, ולפיכך היא מאופיינת בקריאה בהולה להילחם, תוך הזדקקות לאמצעים חדשים שלא היו נהוגים בעבר, ובהם מאבק פוליטי ושימוש בשפה בוטה על מנת לזעזע את הציבור.

הטומאה שואפת לטשטוש זהויות

לדברי הרב טאו מטרת הטומאה בעת הזו היא קעקוע הסטטוס-קוו עד להפרדה מוחלטת בין דת למדינה, והפיכת מדינת ישראל ל'מדינת כל אזרחיה'. הוא קבע שהטומאה עושה שימוש בתפיסת עולם פוסט-מודרנית אותה היא מטמיעה בהצלחה רבה בקרב היהודים בישראל, ואשר מערערת את כל העקרונות היסודיים עליהם מושתתת האנושיות. במצב הנוכחי בו 'הנגע [...] פשה בעם' הרי ש'לא די בהתמודדות רוחנית' אלא 'ישנו צורך מוחשי להעמיד כוח ממשי, ריאלי-פוליטי, שיפעל בתוקף להשיב את מדינת ישראל אל מסלולה הבריא והטבעי'.

לא לחינם עושים הרב טאו וחוגו שימוש רב במונחים 'טבעי', 'נורמלי', 'בריא' ו'פשוט' על מנת לתאר את פגיעת הטומאה. לטענתם הפוסט-מודרנה חמורה במיוחד בשל מה שמזוהה על ידם כמאפיין המרכזי שלה: טשטוש ההבחנות הבינאריות שעומדות ביסוד הקיום האנושי ולמעשה פגיעה ב'פשטות' וב'נורמליות'. הרב טאו ראה בנוכחותם המוגברת של ארגוני להט"ב ובאהדה הציבורית להם זוכים עדות להצלחתם בטשטוש ההבדלים הבינאריים בין גבר ואישה. טשטוש זה, בעיניו, עומד על סקלה אחת עם טשטוש בין אדם ובהמה (משכב בהמה), מבוגר וילד (פדופיליה), והחשוב מכל: ההבחנה בין יהודים ושאינם יהודים. אם ליהודים אין ייחודיות ומובחנות מולדת, שוב אין טעם במדינה בעלת ייחוד 'יהודי' וסלולה הדרך ל'מדינת כל אזרחיה'. הקהילה הלהט"בית אם כן מאיימת על יסודות הקיום והמלחמה נגדם היא מלחמת קוסמולוגית בין כוחות הבריאה ובין כוחות התוהו. ואכן, באחד מנאומיו הודיע אבי מעוז שעניין 'טשטוש הזהויות' הוא 'הדבר העיקרי שלשמו באנו לפוליטיקה'.

ארגוני "הקו" פרסמו רשימה של מוסדות ואנשים המזהמים ומרעילים את המדינה, ומייבאים אליה תרבות ורוח זרות. אחד מהם הוא מכון הרטמן.

עוד הורה הרב טאו כי בניגוד לאידיאלים החילוניים שהובילו להקמת מדינת ישראל ואשר היו ביסודם חיוביים וקשורים לקדושה, הרי שברוח הזמן הנוכחית אין בנמצא שום יסוד חיובי והמלחמה נגד הטומאה צריכה להיות טוטאלית ושונה מהותית ממאבקים קודמים. לא זו אף זו: לדבריו אין להסתפק בדיבורים על 'טומאה' מעורפלת אלא יש לחשוף את זרועותיה הקונקרטיים של הטומאה, נושאי דברה. אמנם הטומאה מקורה בנצרות, בייחוד זו האירופית, אך זה מכבר השתלטה על ארגונים ואישים יהודיים שמקדמים את האג'נדות שלה ביודעין או שלא ביודעין. במסגרת זו פורסמו על ידי ארגוני 'הקו' חומרים שמבקשים לחשוף את שמות הארגונים והאנשים שמזהמים ומרעילים את המדינה (אחד מהם, אגב, הוא מכון

הרטמן במסגרתו מתפרסם מאמר זה). הללו מייבאים תרבות זרה ורוח זרה שפוגעות באותנטיות ובעצמיות היהודית.

אך חשובה מהקונקרטיזציה ומן הגנאלוגיה היא הטיפולוגיה של הטומאה, קרי – פרסום דרכי פעולתה הערמומיות. כך, בעידוד רבו הרב טאו, נשא אבי מעוז עשרות נאומים בכנסת אותם כינה 'נאומי הנדסת התודעה', ובהם הוא מבקש לחשוף כיצד גופים זרים ומדינות זרות מטמיעות בישראל שיח זר שמשפיע על התודעה של היהודים ומערער את יסודות האנושיות ואת יסודות היהדות. לדידו, מדובר בקומץ אנשי שמאל קיצוני אשר יונקים מן הלא-יהודים ואשר באמצעות כסף רב והשתלטות הדרגתית ורבת שנים על עמדות מפתח בחברה, לצד שימוש באמצעים פסיכולוגיים לשליטה על ההמון מצליחים 'לשגע' את המדינה ו'להעביר אותה על דעתה'.

תפישת תפקידם כ'חשיפת האמת' מובילה את אנשי ה'קו' לנסח את משימתם בשפה מדעית: בידם להוכיח, להביא 'נתונים', 'מספרים' ו'ראיות' למזימותיהם של באי כוח הטומאה. ההנחה המוצהרת היא כי בלא כל ספק, כאשר עם ישראל ייחשף לפעולתם של ארגוני הטומאה, הוא יתקומם ויתנער מהם. או אז יסתיים שלב המעבר ויתחיל שלב הקודש – הוא השלב הסופי של הגאולה.

דיבור בשם "העם"

עוד מקפידים 'הקו' לדבר בשם הקולקטיב: העם כולו רוצה, העם כולו מאמין, העם כולו שואף. זאת לאור תפיסת המציאות הריבודית (עליה הרחיב בעבר ישי רוזן-צבי) לפיה למציאות צד גלוי, נתפס בחושים, ועליו אין לסמוך. הרב טאו ומקורביו יודעים לפענח את הצד הנסתר והאמיתי של המציאות; את התכנית האלוהית אשר מכוונת את הדברים כולם. כך יודעים הרב טאו ותלמידיו לומר שבלב כל יהודי מפעמת ישות רוחנית קולקטיבית – 'נשמת האומה' – ותשוקתם האמיתית היא לכינון לאומיות-דתית. משום כך אין כל ניסיון לשכנע את העם אלא רק לעורר את מה שכבר קיים, חבוי בנבכי הנשמה היהודית. אך לפני מספר שבועות, בשיחה עם תלמידים, הזדעק הרב דוד ג'יאמי (הר-המור) נגד שי שקיבלו המשפחות השכולות

משר הביטחון ועליו סמלי דתות שונות וכיתוב 'שלום' בעברית, אנגלית וערבית. במסגרת תפיסת המציאות הריבונית נחוזה השי כחלק ממזימה מטפיזית כוללת שנועדה לגנוב את הזהות היהודית ('נסיון לגנוב לנו את הנשמה, לגנוב לנו את מי שאנחנו') ולפיכך הוכרזה כ'הדבר הכי נורא שאפשר לעשות'.

מן השוליים אל המיינסטרים

במאמר שפורסם בכתב העת 'ראשית' תהיתי האם המצב בו נאבקה מפלגת נעם על 'זהות יהודית' בלבד, תוך הימנעות מנושאים 'ביטחוניים', ישתנה. חודשים ספורים חלפו מאז כתיבת המאמר, וכבר התרחשו שינויים: אבי מעוז מרבה להתבטא בנושאי 'ביטחון', ואנשי 'הקו' – ובראשם הרב טאו – מעורבים בצעדות מחאה בהתנחלות חומש. תצלומים של הרב טאו, צועד בחומש לצד רבני המקום, לא היו מן האפשר אך לפני שנים אחדות.

בנוסף, בעבר היה הרב טאו נזהר בכבודה של הממשלה והעומד בראשה (ראו למשל בחוברת 'שלח אורך ואמיתך'), בין היתר משום שייחס להרכב הממשלתי משמעות תיאולוגית. אלא שהדרישה לכבד את יצחק רבין ז"ל בהיותו ראש הממשלה הומרה בהתבטאויות קשות נגד ראש הממשלה הנוכחי נפתלי בנט. אפולוגטיקה תיאולוגית כבר הוצעה על ידי תלמידיו (למשל, הטענה שבניגוד לממשלות עבר לא מייצגת הממשלה הנוכחית רוב יהודי ומשום כך אין לה 'דין מלכות'), ועם זאת הסתייגות מביזוי כבודו של בנט עודנה ניכרת. ככלל ניתן לומר שה'קו' נמצא בעיצומו של סיוט תיאולוגי. אמנם האמונה המנחה את אנשי ה'קו' היא שהגאולה המיוחלת בוא תבוא, אלא שחשש מפני עיכוב משמעותי שיוביל לאסונות בגוף ובנפש מעיב על האופטימיות. פרישתה של עידית סילמן מהקואליציה לפני מספר שבועות סיפקה ל'קו' רגע של תקווה שהנה תקופת המעבר הרוחנית והפוליטית תבוא אל קיצה.

במאבקם החדש חברו אנשי ה'קו' לבני ברית חדשים הן בקרב חוגים חרד"ליים אחרים (ישיבות 'מרכז הרב' ובנותיה שבעבר מיעטו לקיים קשרים עם ה'קו' בשל היסטוריית הפילוג בין הישיבות), הן בקרב תלמידי

הרב מאיר כהנא, והן בקרב חילונים, אנשי שמאל לשעבר, שמזהים עצמם כ'שמרנים' (דוגמת פורום קפה שפירא) ואשר זוכים לחיבוק חם מהרב טאו עצמו. טיב שיתוף הפעולה עם כל אחת משלוש הקבוצות ומניעה משתנים. מעניין יהיה לעקוב אחר הקשרים הסוציולוגיים והתיאולוגיים החדשים אשר נרקמים למול עינינו ולבחון באיזה אופן יביאו קשרים אלו לשינויים מהותיים בקרב כל אחת מן הקבוצות. כך או אחרת, בניגוד לימי הקמתה, עם בני בריתם החדשים שוב לא יתקשו ב'נעם' לקבץ חמישים אלף תומכים. כיום אבי מעוז, לצד דמויות כמו איתמר בן-גביר, הולכים ונעשים מקובלים יותר ושוליים פחות.

***

מרדכי מילר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב והמרכז האקדמי שלם, עמית קרייטמן ומלגאי האוניברסיטה הפתוחה.

[I] תודתי מסורה לפרופ' בועז הוס, פרופ' צחי וויס ופרופ' ישי רוזן-צבי.

להרחבה בנושא ניתן לקרוא במאמריי 'כבר לא מבדילים בין עם ישראל לגויים', אשר פורסם בכתב העת 'ראשית', ובמאמרי 'המפנה הפוליטי של הרב צבי טאו וחוגו: צמיחתה של מפלגת נעם' אשר עתיד להתפרסם בכתב העת 'ציונות דתית', כרך י.